

Krajská hygienická stanice v Ostravě

GRANT IGA MZ ČR č. NJ/6139-3

**Subjektivní přístup
obyvatel Ostravy ke zdraví
v závislosti na životním stylu,
socioekonomickém statusu a vzdělání.**

Šlachtová H., Šplíchalová A., Tomášková H., Machová T.

Ostrava 2000 - 2002

Krajská hygienická stanice v Ostravě

Faktory životního stylu a socioekonomického statusu ve vztahu ke zdraví jako předmět zájmu epidemiologických a sociologických studií.

(Literární přehledová studie k projektu IGA MZ ČR č. NJ/6139-3)

Šplíchalová Anna, Šlachtová Hana

Cíl projektu:

- popsat chování dospělé populace v našem regionu, subjektivní přístup k vlastnímu zdraví, vybraným rizikovým faktorům a preventivním zdravotním opatřením v závislosti na vzdělání a socioekonomickém statusu (SES).

Výsledkem studie bude identifikace vzorců chování, které předurčují životní styl, analýza vztahu mezi proklamovaným postojem respondentů ke zdraví a reálným přístupem k preventivním opatřením.

Využití projektu:

- předpokládáme, že bude směřováno do určité zdravotní intervence směrem k preventivním opatřením v rozlišení podle cílových skupin determinovaných podle vzdělání a SES.

Metody:

**náhodně vybraný vzorek 3000 obyvatel
města Ostravy**

věková struktura 25-70 let

pilotní studie (listopad 2000)

dotazníková studie (leden 2001)

**„Hodnocení návratnosti dotazníkové studie užitím GIS
a standardních metod“ – H. Šlachtová a kol.**

opakovací studie (po 6 týdnech)

**„Ověření spolehlivosti dat z dotazníkového šetření
použitím Kappa-indexu“ – H. Tomášková**

Dotazník:

Základní demografické údaje

Statusotvorné znaky (SES)

- přímé (otázky)

- nepřímé indikátory (kombinace otázek)

Zdravotní stav, rizikové chování

Způsob života - fakticky, sebehodnocení

(15 hodnotících otázek), motivace k jednání

Psychická pohoda, způsob zvládnání problémů a potíží

Informovanost o protektivních zdravotních účincích

- zda informovanost o nich vede ke změně chování

Hodnotový žebříček

Přehledová literární studie

Hodnoceno celkem **1.610 studií**,
sledovanou problematikou se zabývalo **400** z nich.

Literární zdroje:

- MedLine
- Health Gate
- BiblioMedica
- Sborníky abstrakt ISEE
(1998-2000)

POZDRAV Z MOR. OSTRAVY

NÁMĚSTÍ

DEJ NÁM PÁN BŮH ZDRAVÍ
V TOM OSTRAVSKÉM KRAJI.

Srovnání proporce faktorů v epidemiologických studiích zdravotně a sociálně zaměřených

Sledované faktory	ISEE zdroje *	ostatní zdroje**
Socioekonomický status	32,7 %	35,0 %
Životní styl (bez RF)	20,3 %	29,4 %
Rizikové faktory živ.stylu	34,4 %	11,3 %
Podmínky bydlení	12,6 %	-
Psychosociální faktory	-	24,3 %
Celkem	100,0 %	100,0 %

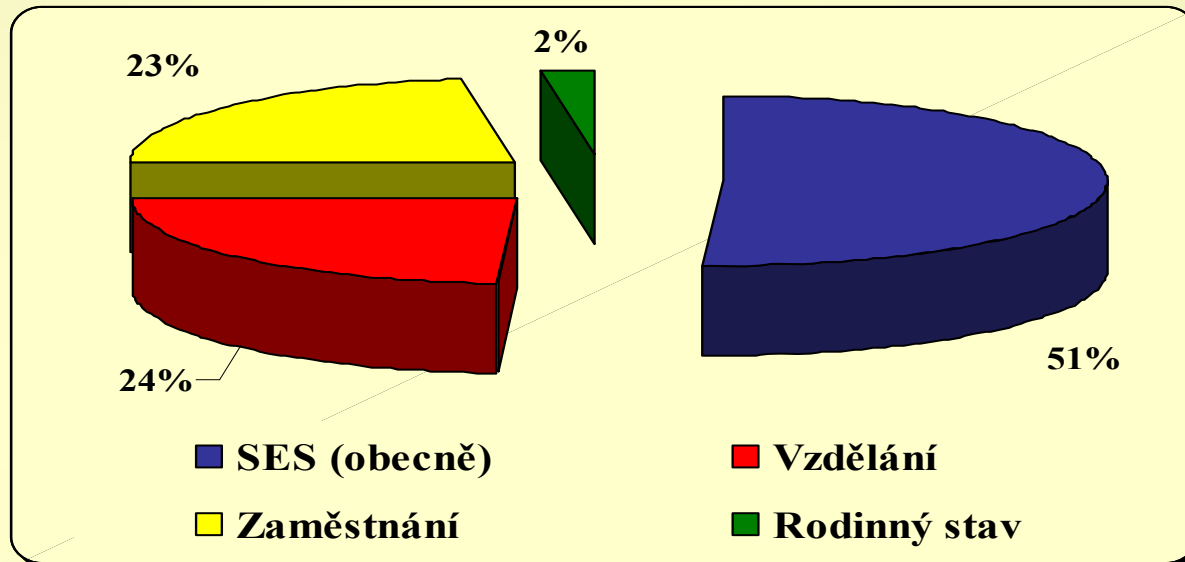
* autoři studií byli převážně lékaři epidemiologové

** autoři studií byli převážně sociologové

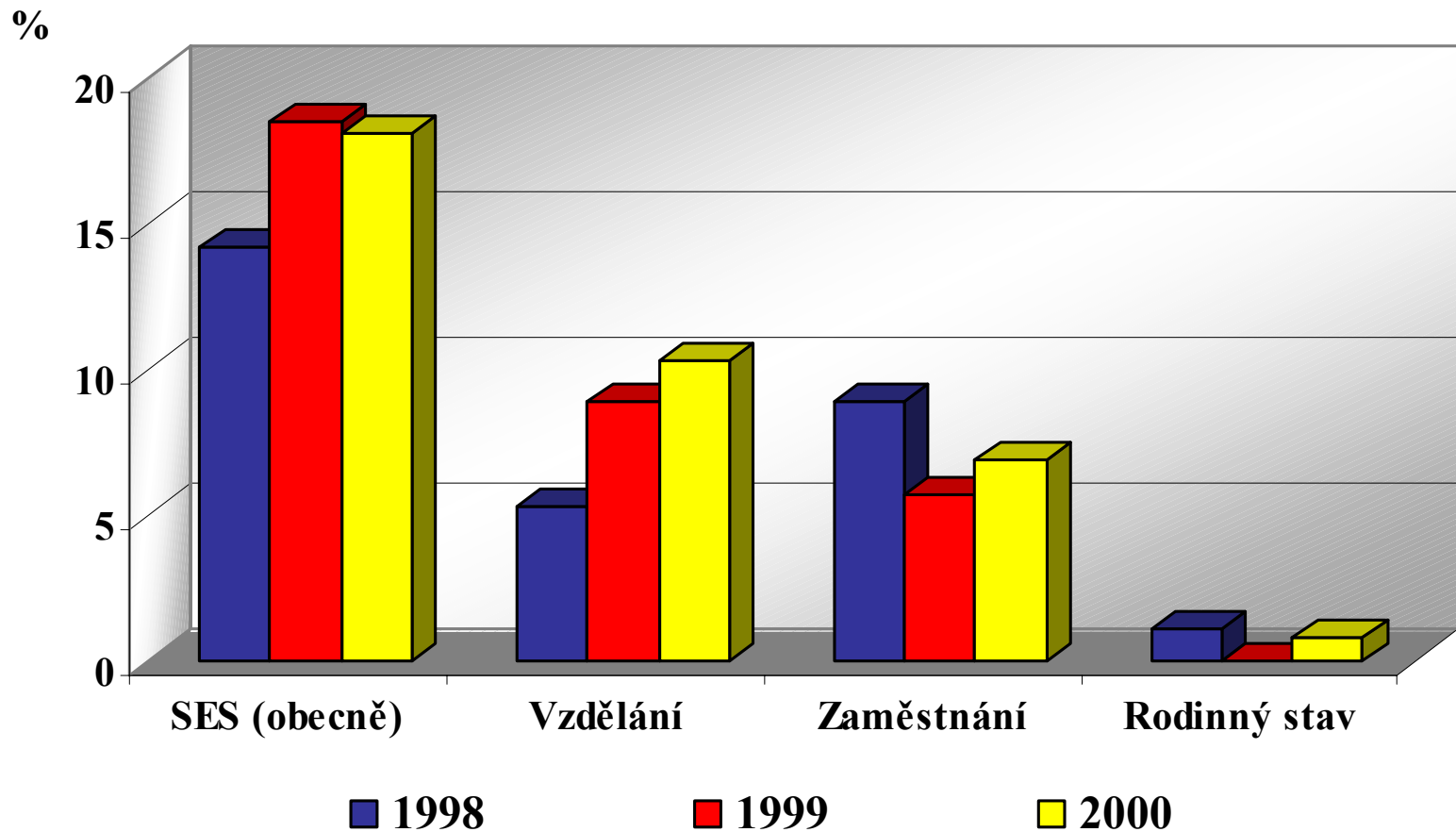

Faktory SES (ISEE zdroje 1998-2000)

Faktor	Faktor jako cíl studie	Faktor jako “konfauder”	Celkový počet	Proporce (v %)
Socioekonomický status	35	188	223	100.0
Socioekonomický status (obecně)	13	100	113	50.7
Vzdělání	2	52	54	24.2
Zaměstnání	19	32	51	22.9
Rodinný stav	1	4	5	2.2

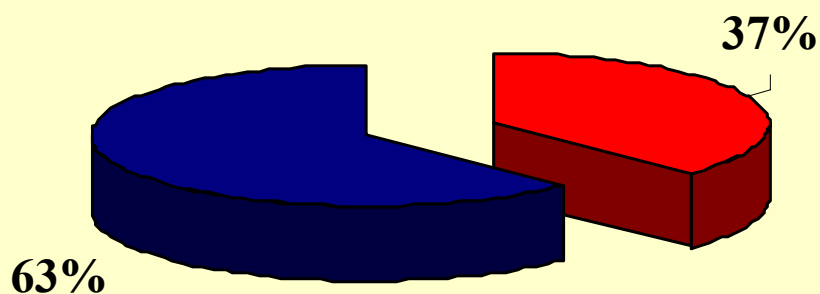

Faktory SES (ISEE zdroje 1998-2000)

Faktory životního stylu (ISEE zdroje 1998-2000)

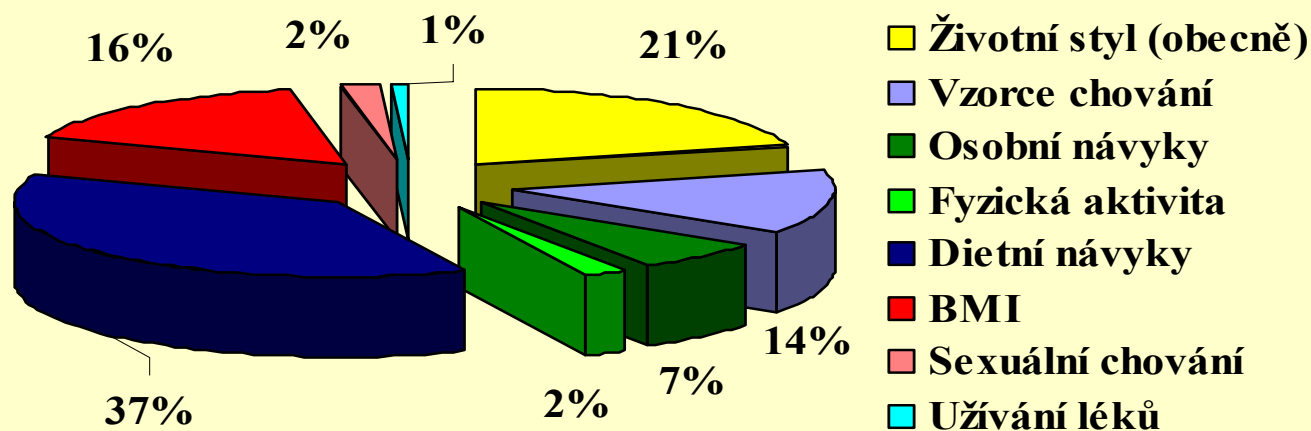
Faktor	Faktor jako cíl studie	Faktor jako “konfauder”	Celkový počet	Proporce (v %)
Faktory životního stylu (všechny)	84	288	372	100.0
Faktory životního stylu (bez RF)	32	106	138	37.1
Rizikové faktory životního stylu	52	182	234	62.9

- Faktory životního stylu (bez RF)
- Rizikové faktory životního stylu

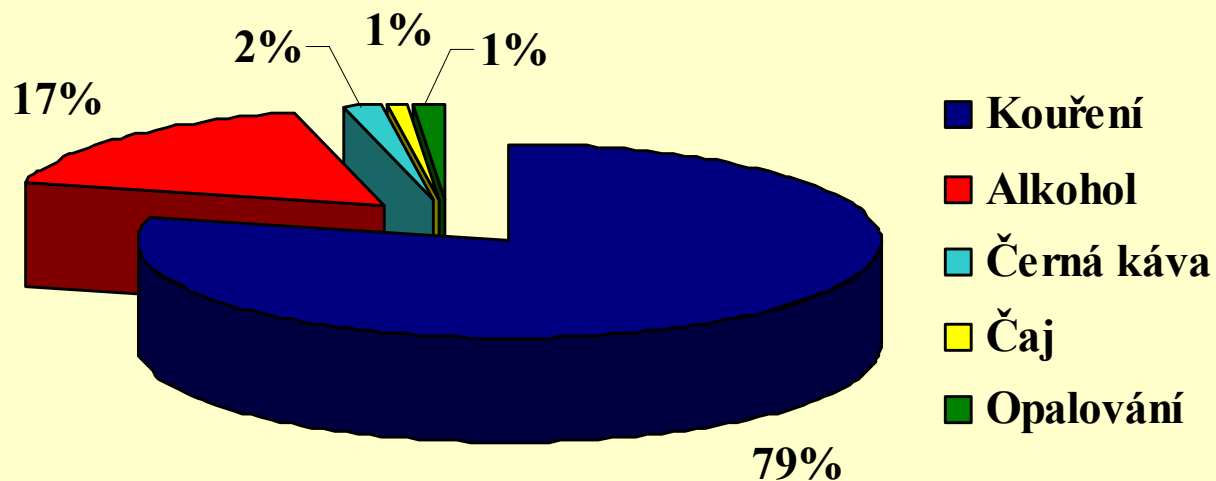
Faktory životního stylu (bez RF) (ISEE zdroje 1998-2000)

Faktor	Faktor jako cíl studie	Faktor jako “konfauder”	Celkový počet	Proporce (v %)
Faktory životního stylu (bez RF)	32	106	138	100.0
Dietní návyky	20	32	52	37.6
Životní styl (obecně)	7	22	29	21.0
BMI	1	21	22	16.0
Vzorce chování	2	17	19	13.8
Osobní zvyklosti	-	9	9	6.5
Fyzická aktivita	1	2	3	2.2
Sexuální chování	1	2	3	2.2
Užívání léků	-	1	1	0.7

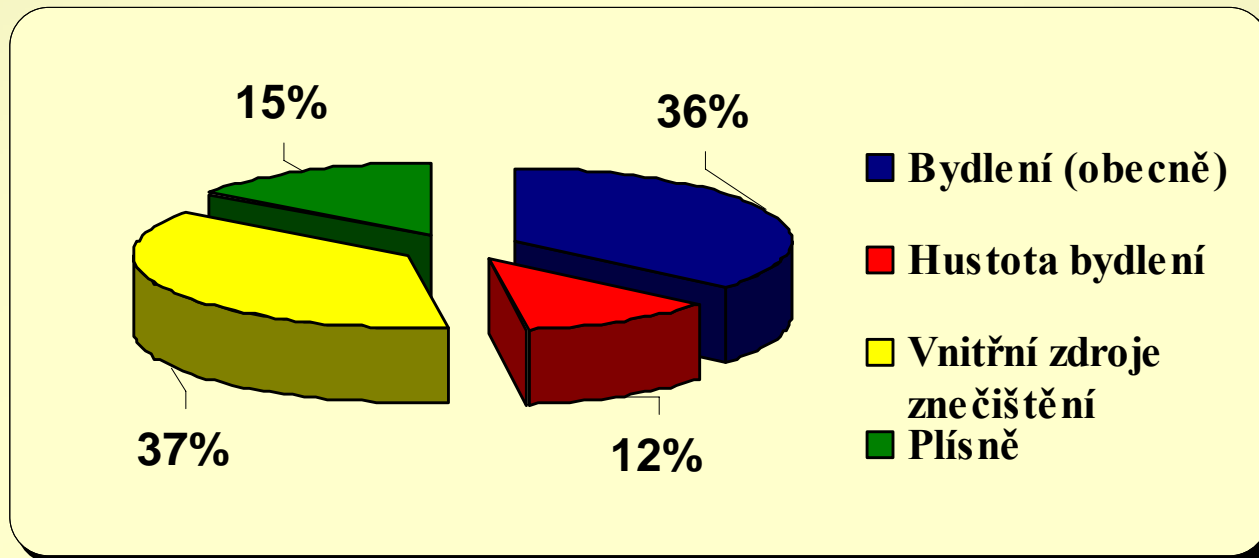
Rizikové faktory životního stylu (ISEE zdroje 1998-2000)

Faktor	Faktor jako cíl studie	Faktor jako “konfaunder”	Celkový počet	Proporce (v %)
Rizikové faktory životního stylu	52	182	234	100.0
Kouření (aktivní, pasivní)	49	136	185	79.0
Konzumace alkoholu	2	38	40	17.2
Pití černé kávy	-	4	4	1.7
Pití čaje	-	2	2	0.8
Expozice slunečnímu záření	1	2	3	1.3

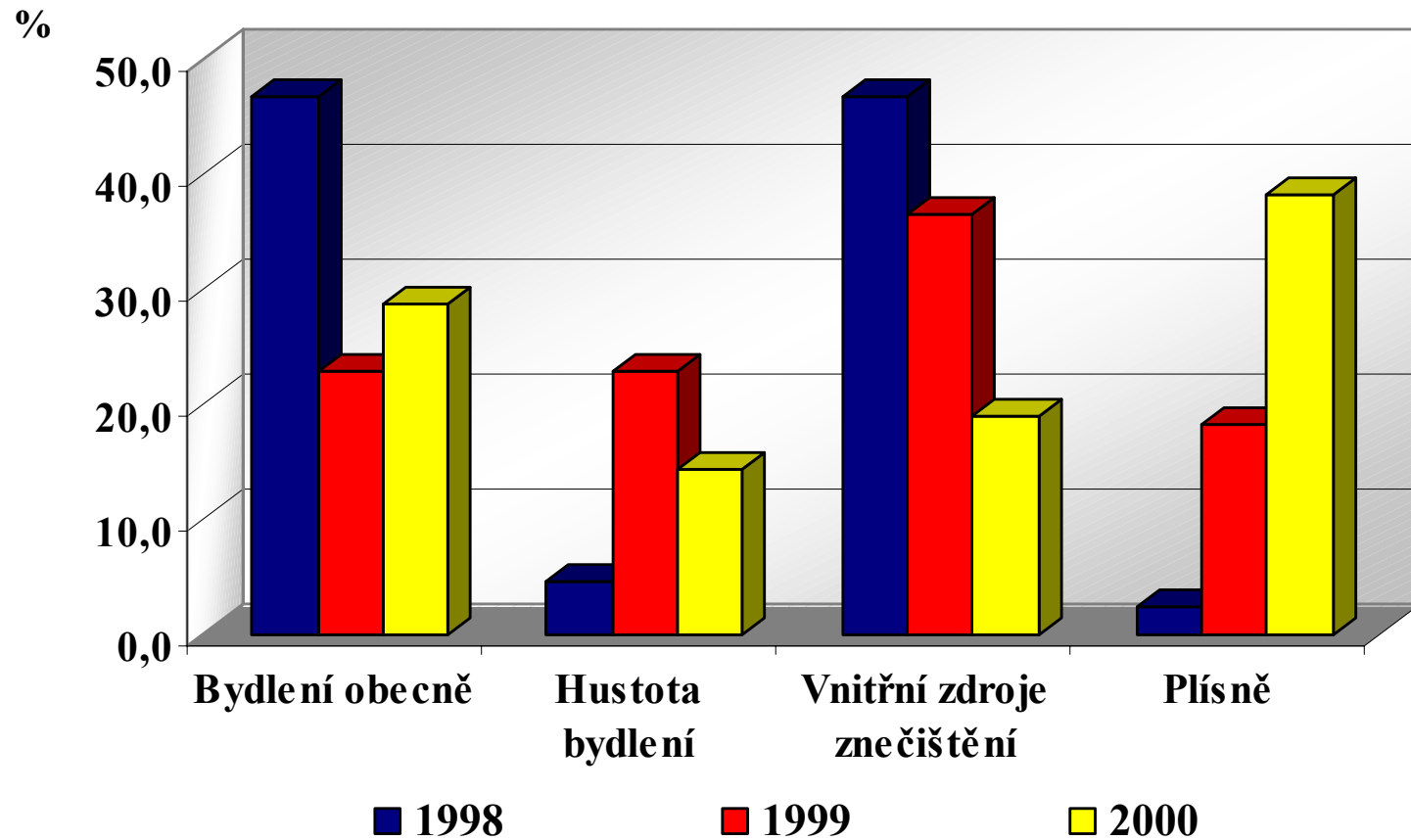

Podmínky bydlení (ISEE zdroje 1998-2000)

Faktor	Faktor jako cíl studie	Faktor jako “konfauder”	Celkový počet	Proporce (v %)
Podmínky bydlení	20	66	86	100.0
Bydlení (obecně)	9	22	31	36.0
Hustota bydlení, velikost rodiny	1	9	10	11.6
Vnitřní zdroje znečištění (typ vytápění...)	6	26	32	37.2
Vlhké skvrny nebo plísně	4	9	13	15.2

Podmínky bydlení (ISEE zdroje 1998-2000)

Závěr

- **Výsledky tohoto literárního přehledu ukázaly, že přibližně čtvrtina sledovaných studií se zabývala faktory životního stylu, socioekonomického statusu a podmínkami bydlení ve vztahu ke zdraví**
- **Nejfrekventovaněji se vyskytovaly rizikové faktory životního stylu, u kterých dominovalo kouření**
- **Sledování uvedených faktorů umožňuje lépe porozumět těmto vztahům a využít získané poznatky při identifikaci sociálních determinant zdraví a při interpretaci výsledků studií**

Přehled realizovaných prezentací a publikací:

1. CELOSTÁTNÍ KONFERENCE S MEZINÁRODNÍ ÚČASTÍ SLEZSKÉ DNY PREVENTIVNÍ MEDICÍNY, KARVINÁ, 21-23.2.2001

- „Subjektivní přístup obyvatel Ostravy ke zdraví v závislosti na životním stylu, socioekonomickém statusu a vzdělání,, (abstrakt ve sborníku)

2. CONFERENCE OF THE INTERNATIONAL SOCIETY FOR ENVIRONMENTAL EPIDEMIOLOGY, GARMISCH-PARTENKIRCHEN, 2-5.9.2001

- „Review of SES, life-style and life-conditions factors being investigated in studies presented in the ISEE Conferences 1998-2000“
(Epidemiology, July 2001, Vol.12, No 4, p. S31.)

3. ŽIVOTNÉ PODMIENKY A ZDRAVIE – VEDECKO-ODBORNÁ KONFERENCIA S MEDZINÁRODNOU ÚČASŤOU, ŠTRBSKÉ PLESO, 15 –17.10.2001

- „Faktory životního stylu a socioekonomického statusu ve vztahu ke zdraví jako předmět zájmu epidemiologických a sociologických studií“
- „Hodnocení návratnosti dotazníkové studie použitím GIS a standardních metod“
- „Ověření spolehlivosti dat z dotazníkového šetření použitím Kappa indexu“

(Sborník přednášek)

Připravované prezentace a publikace:

(komplexní výsledky grantového úkolu)

Prezentace:

- Celostátní konference s mezinárodní účastí Slezské dny preventivní medicíny, Karviná, 2002
- Conference of the International Society for Environmental Epidemiology, Vancouver, 2002
- Životné podmienky a zdravie – vedecko-odborná konferencia s medzinárodnou účasťou, SR, 2002

Publikace:

- Sborníky z uvedených konferencí
- Časopisy: • Central European Journal of Public Health
• Journal of Epidemiology and Community Health
• Epidemiology • Journal of applied sociology
• Hygiena • Sociologický časopis AV ČR • GEO INFO

Aktuální informace v průběhu celého grantového úkolu jsou přístupné na internetové adrese www.khsova.cz/projekty/ses/index.htm

